

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BUNGE LA TANZANIA

**TAARIFA YA MWAKA YA SHUGHULI ZA KAMATI YA KUDUMU YA
BUNGE YA MAMBO YA NJE, ULINZI NA USALAMA KWA KIPINDI
CHA FEBRUARI 2019, HADI JANUARI, 2020**

*[Inatolewa chini ya Kanuni ya 117 (15) ya Kanuni za
Kudumu za Bunge, Toleo la Januari, 2016]*

Ofisi ya Bunge,
S.L.P. 941,
DODOMA

FEBRUARI, 2020

YALIYOMO

SEHEMU YA KWANZA	1
MAELEZO YA JUMLA.....	1
1.0 UTANGULIZI.....	1
1.1 Majukumu ya Kamati.....	4
1.2 Njia na Mbinu zilizotumika kutekeleza Majukumu ya Kamati.....	6
1.3 Shughuli zilizofanyika.....	8
1.3.1 Semina	8
1.3.2 Kupokea na Kujadili Taarifa za Utekelezaji za Wizara	9
1.3.3 Kutembelea na Kukagua Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo.....	9
1.3.4 Kuchambua Taarifa za Wizara kuhusu Utekelezaji wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2018/2019; na makadirio ya Mapato na Matumizi kwa Mwaka wa Fedha 2019/2020.....	11
1.3.5 Kuchambua Mikataba/Itifaki za Kimataifa zinazopendekezwa kuridhiwa na Bunge zilizo chini ya Wizara inazosisimamia	12
1.3.6 Mapitio ya Taarifa za Wawakilishi wa Bunge katika Vyama mbalimbali vya Kibunge, Bunge la Afrika Mashariki, SADC - PF na Bunge la Afrika	12
SEHEMU YA PILI	14
UCHAMBUZI WA MATOKEO YA UTEKELEZAJI	14
WA MAJUKUMU YA KAMATI.....	14
2.0 MAELEZO YA JUMLA.....	14
2.1 Matokeo ya Uchambuzi wa Kamati	14
2.1.1 Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo na Usimamizi wake.....	14
2.1.2 Utekelezaji wa Sera ya Mambo ya Nje.....	16
2.1.3 Utekelezaji wa Miradi ya Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki iliyotengewa fedha katika Mwaka wa Fedha 2019/2020.....	18
2.1.4 Utekelezaji wa Shughuli za Diaspora	19
2.1.5 Hali ya Ushirikiano wa Afrika Mashariki	21
2.1.6 Taarifa za Utekelezaji wa Masuala yanayoratibiwa Kimataifa	22
2.1.7 Utekelezaji wa Bajeti ya Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki kwa kipindi cha Julai- Disemba, 2019	24
2.1.8 Utekelezaji wa Bajeti ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa.....	25
2.1.9 Hali ya Msongamano wa Mahabusu na Wafungwa Magerezani	27

2.1.10	Hali ya Ulinzi na Usalama wa Raia na Mali zao	29
2.1.11	Hali ya Nyumba za majeshi ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi.....	30
2.1.12	Utekelezaji wa Majukumu na Bajeti ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa kipindi cha Julai- Disemba, 2019	33
2.1.13	Utekelezaji wa Maazimio ya bunge.....	35
2.1.14	Kuwasilisha Maoni kuhusu Azimio la Bunge	36
2.1.15	Taarifa za Wawakilishi wa Bunge la Jamhuri ya Muungano katika Vyama mbalimbali vya Kibunge.....	37
SEHEMU YA TATU		41
3.0	MAONI NA MAPENDEKEZO	41
3.1	Maoni	41
3.1.1	Maoni ya Jumla kuhusu utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2018/2019.....	41
3.1.2	Maoni Mahsusi	42
3.2	Mapendekezo	45
SEHEMU YA NNE		52
4.0	HITIMISHO.....	52
4.1	Shukrani.....	52
4.2	Hoja	53

**TAARIFA YA MWAKA YA SHUGHULI ZA KAMATI YA KUDUMU
YA BUNGE YA MAMBO YA NJE, ULINZI NA USALAMA KWA
KIPINDI CHA FEBRUARI, 2019- JANUARI, 2020**

*[Inatolewa Chini ya Kanuni ya 117 (15) ya Kanuni za
Kudumu za Bunge, Toleo la Januari, 2016]*

SEHEMU YA KWANZA

MAELEZO YA JUMLA

1.0 UTANGULIZI

Mheshimiwa Spika, awali ya yote kwa niaba ya Kamati ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama napenda kuchukua nafasi hii kumpongeza Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu wa Majeshi ya Ulinzi na Usalama Mhe. Dkt. John Joseph Pombe Magufuli kwa kuendelea kuvisimamia na kuviimarisha vyombo vyote vya ulinzi na usalama ikiwa ni pamoja na kutatua changamoto zinazovikabili vyombo hivyo na kuhakikisha vinatekeleza majukumu yake kwa ufanisi. Aidha nawapongeza Wakuu wa vyombo hivyo kwa kuendelea kuwa shupavu na makini katika kutekeleza majukumu makubwa waliyonayo ya kuhakikisha ulinzi na usalama wa nchi ndio kipaumbele namba moja.

Mheshimiwa Spika, aidha kwa niaba ya Kamati, napenda kumpongeza sana Mhe. Mussa Azzan Zungu, Mb. aliyekuwa

Mwenyekiti wa Kamati ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama kwa kuteuliwa kuwa Waziri wa Nchi, Ofisi ya Makamu wa Rais Muungano na Mazingira. Kamati inamtakia utendaji bora kama alivyoendesha Kamati na Bunge letu Tukufu kwa umahiri mkubwa katika kipindi chote cha uwenyekiti wake. Aidha, tunampongeza Mhe. George Simbachawene, MB kwa kuteuliwa na Mheshimiwa Rais kuwa Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi, pamoja na Ndg. Christopher Kadio kwa kuteuliwa kuwa Katibu Mkuu wa Wizara hiyo. Kwa niaba ya Kamati tunawaahidi kufanya nao kazi kwa ushirikiano.

Mheshimiwa Spika, baada ya kusema hayo, kwa mujibu wa Kanuni ya 117 (15) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Januari, 2016 [Kanuni za Kudumu za Bunge] naomba kutoa hoja kwamba Bunge lipokee, lijadili na kuikubali Taarifa ya Mwaka ya Shughuli za Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama kwa kipindi cha kuanzia Februari, 2019 hadi Januari, 2020.

Mheshimiwa Spika, Taarifa hii ya Mwaka ndio ya mwisho katika kipindi cha pili na cha mwisho cha uhai wa Kamati kwa kipindi kilichobaki cha uhai wa Bunge la 11. Kwa kuzingatia hilo, naomba niwashukuru Wajumbe ishirini na tano (25) wa Kamati ambao katika kipindi chote cha miaka miwili na nusu cha uhai wa Kamati wametumia taaluma, uzoefu na sifa nyingine muhimu katika kutekeleza majukumu yao kwa ufanisi. Wajumbe hao ni: -

1.	Mhe. Salum Mwinyi Rehani, Mb-	M/Mwenyekiti
2.	Mhe. Mussa Hassan Mussa, Mb-	"
3.	Mhe. Shamsi Vuai Nahodha, Mb-	"
4.	Mhe. Prosper J. Mbena, Mb-	"
5.	Mhe. Victor Kilasile Mwambalaswa, Mb-	"
6.	Mhe. Fakharia Shomari Khamis, Mb-	"
7.	Mhe. Ruth Hiyob Mollel, Mb-	"
8.	Mhe. Joseph Mkundi, Mb-	"
9.	Mhe. Joram Hongoli, Mb-	"
10.	Mhe. Cosato David Chumi, Mb-	"
11.	Mhe. Sebastian Simon Kapufi, Mb-	"
12.	Mhe. Bonnah Kamoli, Mb-	"
13.	Mhe. Eng. Gerson Hosea Lwenge, Mb-	"
14.	Mhe. Dkt. Suleiman Ally Yussuf, Mb-	"
15.	Mhe. Augustino Mayanda Masele, Mb-	"
16.	Mhe. Masoud Abdalla Salim, Mb-	"
17.	Mhe. Sophia Hebron Mwakagenda, Mb-	"
18.	Mhe. Almasi Athuman Maige, Mb-	"
19.	Mhe. Mboni Mohamed Mhita, Mb-	"
20.	Mhe. Janeth Maurice Masaburi, Mb-	"
21.	Mhe. Silafu Jumbe Maufi, Mb-	"
22.	Mhe. Fatma Hassan Toufiq, Mb-	"
23.	Mhe. Shally Josepha Raymond, Mb-	"
24.	Mhe. Zacharia Paulo Issaay, Mb-	"
25.	Mhe. Charles Tizeba, Mb-	"

Aidha, namshukuru Mhe. Mussa Azzan Zungu, Mb- aliyekuwa Mwenyekiti wa Kamati hii katika kipindi chote cha nusu ya mwisho ya uhai wa Kamati.

Mheshimiwa Spika, Taarifa hii inaelezea shughuli zilizotekelezwa na Kamati kwa kipindi cha Februari, 2019 hadi Januari, 2020. Aidha, masuala yanayoainishwa kwenye Taarifa hii ni yale tu ambayo Kamati inaona kuwa utekelezaji wake unahitaji juhudi zaidi kutoka Serikalini.

Mheshimiwa Spika, Taarifa inayowasilishwa imegawanyika katika Sehemu Kuu nne zifuatazo: -

- i. Sehemu ya Kwanza inatoa maelezo ya jumla kuhusu majukumu ya Kamati na shughuli zilizotekelezwa;
- ii. Sehemu ya Pili inahusu uchambuzi na matokeo ya utekelezaji wa majukumu ya Kamati;
- iii. Sehemu ya Tatu inabainisha maoni na mapendekezo ya Kamati; na
- iv. Sehemu ya Nne ni hitimisho.

1.1 **Majukumu ya Kamati**

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Nyongeza ya Nane, Fasili ya 6, Kifungu cha 3 ikisomwa pamoja na Fasili ya 7, Kifungu cha (1) (2) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na

Usalama ni moja kati ya Kamati Tisa (9) za Kudumu za Bunge za Kisekta. Kamati hii inasimamia Wizara Tatu (3) ambazo ni: -

- i) Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki;
- ii) Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa; na
- iii) Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi.

Mheshimiwa Spika, Majukumu ya Kamati hii ni: -

- i. Kushughulikia Bajeti za Wizara inazosisimamia;
- ii. Kushughulikia Miswada na Mikataba ya Kimataifa inayopendekezwa kuridhiwa na Bunge iliyo chini ya Wizara inazosisimamia;
- iii. Kushughulikia Taarifa za Utendaji za kila mwaka za Wizara hizo; na
- iv. Kufuatilia utekelezaji wa majukumu ya Wizara hizo.

Mheshimiwa Spika, pamoja na majukumu ya kusimamia Wizara zilizoainishwa hapo juu, Kamati ina majukumu ya nyongeza matano (5) yaliyoainishwa kwenye Fasili ya 7, Kifungu cha 2, ya Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Kudumu za Bunge. Majukumu hayo ni: -

- i. Kuimarisha ushirikiano kati ya Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Mabunge ya nchi nyingine;
- ii. Kufuatilia mwenendo na hali ya mtangamano wa Afrika Mashariki na Jumuiya ya Maendeleo ya nchi za Kusini mwa Afrika;
- iii. Kushughulikia taarifa za wawakilishi wa Tanzania katika Bunge la Afrika Mashariki, SADC na Bunge la Afrika;
- iv. Kushughulikia taarifa zote za wawakilishi katika Vyama mbalimbali vya Kibunge ambapo Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ni Mwananchama; na
- v. Kushughulikia Taarifa za hali ya Ulinzi na Usalama wa Mipaka ya Nchi na Usalama wa Raia na Mali zao.

1.2 **Njia na Mbinu zilizotumika kutekeleza Majukumu ya Kamati**

Mheshimiwa Spika, ili kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi, Kamati ilitumia njia na mbinu mbalimbali

zilizoendana na matakwa ya Kanuni ya 117 (3) (5) kuhusu kukutana na kuzingatia bajeti ya Kamati iliyoidhinishwa kwa Mwaka 2018/2019 na 2019/2020. Njia zilizotumika ni:-

- i. Vikao na Wizara kwa ajili ya kupokea na kujadili taarifa za utekelezaji za Wizara hizo pamoja na Taasisi zake;
- ii. Vikao na wawakilishi wa Vyama mbalimbali vya Kibunge kwa ajili ya kupokea na kujadili taarifa za utekelezaji wa majukumu ya Vyama hivyo;
- iii. Kuwataka Mawaziri kutoa maelezo na ufafanuzi wa masuala mbalimbali yaliyohitaji ufafanuzi;
- iv. Ziara za kukagua utekelezaji wa masuala mbalimbali hususan Miradi ya Maendeleo iliyo chini ya Wizara zinazosimamiwa na Kamati kwa mujibu wa Kanuni ya 98 (1) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Januari, 2016;
- v. Kuwasilisha kwa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Bajeti hoja mahsusi zilizotokana na Bajeti za Wizara zinazosimamiwa na Kamati hii kwa Mwaka wa Fedha wa 2019/2020;
- vi. Kutoa taarifa maalumu ya ushauri kwa Waziri mwenye dhamana juu ya masuala ya utekelezaji ambayo yanahitaji kurekebishwa kwa mujibu wa Kanuni ya 117 (17);
- vii. Kuhoji namna ambavyo Wizara zimezingatia masuala ya Jinsia wakati zinapotekeleza majukumu yake; na

- viii. Kupata mafunzo mbalimbali kwa lengo la kujifunza na kubadilishana uzoefu na Serikali na Asasi za Kiraia.

1.3 **Shughuli zilizofanyika**

Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Februari 2019 - Januari, 2020 Kamati ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama imetekeleza shughuli zifuatazo: -

1.3.1 **Semina**

Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Februari, 2019 hadi Januari, 2020, Kamati ilishiriki Semina mbali mbali zikiwemo zifuatazo:-

- i) Semina kuhusu Maandalizi ya Bajeti ya Serikali tarehe 23 na 24 Machi, 2019
- ii) Semina kuhusu Dhana kuu ya Jinsia na Uchambuzi wa mfumo wa dhana ya Kijinsia katika fikra na kinadharia na vitendo, na uhusishwaji wa masuala ya jinsia katika shughuli za Bunge, iliyoratibiwa na Bunge kupitia mradi wa LSP II, tarehe 18 na 19 Mei, 2019
- iii) Semina kuhusu Masuala ya UKIMWI tarehe 21 Juni, 2019
- iv) Semina kuhusu masuala ya usalama barabarani iliyoratibiwa na *Tanzania Women Lawyers Association (TAWLA)*

Mheshimiwa Spika, naomba kukiri kuwa Semina hizo kwa kiasi kikubwa zimewajengea uwezo wajumbe wa Kamati katika masuala yanayohusu Uchambuzi wa Bajeti, Masuala ya Jinsia, Masuala ya UKIMWI na masuala yanayohusu Usalama Barabarani.

1.3.2 **Kupokea na Kujadili Taarifa za Utekelezaji za Wizara**

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipokea na kujadili taarifa za utekelezaji wa majukumu ya Wizara inazosisimamia pamoja na Taasisi zake. Lengo la kupokea na kujadili taarifa hizo ilikuwa ni kutekeleza jukumu la Kibunge la kuisimamia Serikali kama inavyotajwa katika Ibara ya 63 ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya Mwaka 1977.

Mheshimiwa Spika, baada ya kujadili taarifa hizo kwa kina, yapo masuala ambayo yalibainika na yanafafanuliwa katika Sehemu ya Pili ya taarifa hii.

1.3.3 **Kutembelea na Kukagua Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo**

Mheshimiwa Spika, ili kutekeleza matakwa ya Kanuni ya 98 (1) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, kuhusu Kamati za Kisekta kutembelea na kukagua utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha unaoishia, Kamati hii

ilikagua Miradi ya Maendeleo iliyo chini ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi na Wizara ya Ulinzi na Jeshi la kujenga Taifa ambayo ilitengewa fedha kwa Mwaka wa Fedha 2018/2019.

Mheshimiwa Spika, Jumla ya Miradi Mitano (5) ilikaguliwa katika mikoa ya Morogoro na Dodoma katika kipindi cha Mwezi Machi, 2019. Miradi hiyo pamoja na vifungu vyake ni ifuatayo: -

SN	Fungu	Simbo ya Mradi	Jina la Mradi	Mahali Mradi ulipo	Thamani ya mradi (Tsh)
1.	28	6107	Technical Equipment – Digital Mobile Radio	Dodoma mjini	1,000,000.00
2.		6303	Ukarabati wa Chuo cha Polisi (Kidatu)	Kidatu, Morogoro	1,027,000,000.00
3.	29	4002	Mradi wa Kiwanda cha Ufundi seramala wa Gereza la Msalato	Msalato, Dodoma	2,000,000,000.00

4.	38	6327	Ujenzi wa Jengo la Makao Makuu ya Ulinzi wa Taifa	Kikombo, Dodoma	5,740,750,000.00
5.	93	6301	Ujenzi wa Makao Makuu ya Uhamiaji	Dodoma mjini	10,000,000,000.00

Mheshimiwa Spika, katika ukaguzi uliofanywa, Kamati ilibaini masuala mbalimbali yaliyosaidia au kuathiri utekelezaji wa miradi hiyo. Masuala hayo yanaelezwa kwa kina katika sehemu ya Pili ya taarifa hii.

1.3.4 Kuchambua Taarifa za Wizara kuhusu Utekelezaji wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2018/2019; na makadirio ya Mapato na Matumizi kwa Mwaka wa Fedha 2019/2020

Mheshimiwa Spika, Kwa kuzingatia masharti ya Kanuni ya 98 (2) ikisomwa pamoja na Nyongeza ya Nane, Kifungu cha 7(1) (a) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Kamati ilichambua Taarifa za Utekelezaji wa Bajeti za Wizara inazosisimamia kwa Mwaka wa Fedha 2018/2019 na kufanya ulinganisho kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hizo kwa Mwaka wa Fedha 2019/2020.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilichambua kwa kina Bajeti za Wizara zote tatu (3) zinazosimamiwa na Kamati hii na kuwasilisha Bungeni Maoni na Ushauri wake.

1.3.5 **Kuchambua Mikataba/Itifaki za Kimataifa zinazopendekezwa kuridhiwa na Bunge zilizo chini ya Wizara inazosisimamia**

Mheshimiwa Spika, katika kipindi kinachotolewa Taarifa, Kamati ilishughulikia Itifaki ya Kinga na Maslahi ya Kidiplomasia ya Jumuiya ya Afrika Mashariki ya Mwaka 2019 (*Protocol on Privileges and Immunities of the East African Community, 2019*). Kamati ilichambua kwa kina Itafaki hii na kuwasilisha Bungeni Maoni na Ushauri wake.

1.3.6 **Mapitio ya Taarifa za Wawakilishi wa Bunge katika Vyama mbalimbali vya Kibunge, Bunge la Afrika Mashariki, SADC - PF na Bunge la Afrika**

Mheshimiwa Spika, kama ilivyoelezwa hapo awali, moja ya majukumu ya Kamati hii ni kushughulikia taarifa za Wawakilishi wa Tanzania katika Vyama mbalimbali vya Kibunge, Bunge la Afrika Mashariki, SADC - PF na Bunge la Afrika. Jukumu hili limeainishwa katika Kifungu cha 7 (2) (iii & iv) cha Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Kudumu za Bunge.

Mheshimiwa Spika, naomba kuliarifu Bunge lako Tukufu kuwa katika kipindi cha Februari 2019- Januari, 2020, Kamati ilifanya mapitio ya taarifa za Wawakilishi wa Bunge katika Bunge la SADC (SADC – PF).

SEHEMU YA PILI

UCHAMBUZI NA MATOKEO YA UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU YA KAMATI

2.0 MAELEZO YA JUMLA

Mheshimiwa Spika, baada ya kuainisha majukumu ya Kamati na shughuli zilizotekelezwa kwa kipindi cha Februari 2019 hadi Januari, 2020, sasa naomba kutoa taarifa ya matokeo ya uchambuzi wa Kamati kwenye masuala mbalimbali yaliyobainika wakati Kamati ikitekeleza majukumu yake.

Mheshimiwa Spika, Kama ilivyoielezwa hapo awali, masuala yanayoainishwa na taarifa hii ni yale ambayo Kamati imebaini kuwa changamoto zake zinahitaji kupewa umuhimu wa kipekee ili kuziwezesha Wizara pamoja na Taasisi zake kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi na hivyo kuleta tija kwa Taifa.

2.1 Matokeo ya Uchambuzi wa Kamati

2.1.1 Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo na Usimamizi wake

Mheshimiwa Spika, Kamati ilizingatia masharti ya Kanuni ya 98 (1) na kufanya ziara za ukaguzi wa Miradi ya Maendeleo mitano (5) iliyotengewa fedha kwa Mwaka wa Fedha 2018/2019 kwa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi na Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa katika Mikoa ya Dodoma na Morogoro.

Mheshimiwa Spika, wakati wa ukaguzi wa miradi hiyo, Kamati ilijadili kwa kina Taarifa kuhusu utekelezaji wake kabla ya ziara na baadae ilitembelea maeneo ya miradi.

Mheshimiwa Spika, naomba nianze taarifa hiyo kwa kueleza kuwa, katika mafungu matatu ya Wizara ya Mambo ya Ndani ambayo miradi hiyo ipo chini yake, yaani Fungu 28- Jeshi la Polisi, Fungu 29- Jeshi la Magereza, na Fungu 93- Idara ya Uhamiaji, hakukuwa na fedha zozote za Maendeleo zilizotolewa kutoka katika Bajeti iliyoidhinishwa kwa Mwaka wa Fedha 2018/2019.

Mheshimiwa Spika, aidha kwa upande wa Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa, Kamati ilielezwa kuwa Mradi wa Ujenzi wa Makao Makuu ya Ulinzi utatekelezwa kwa pamoja kati ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Serikali ya Jamhuri ya Watu wa China. Serikali ya Watu wa China itashughulikia ujenzi wa majengo na Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania itagharamia ujenzi wa miondombinu wezeshi ya utekelezaji wa Mradi huo. Taarifa zaidi ilieleza kuwa katika Mwaka wa Fedha 2018/2019, Mradi huo ulipelekewa Shilingi Bilioni 5 nje ya Bajeti kwa ajili ya kugharamia ujenzi wa miundombinu wezeshi kwa ajili ya utekelezaji wa mradi huo.

2.1.2 **Utekelezaji wa Sera ya Mambo ya Nje**

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipokea na kujadili Taarifa ya Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki kuhusu Utekelezaji wa Sera ya Mambo ya Nje hususan Diplomasia ya kiuchumi.

Mheshimiwa Spika, Katika kipindi kinachotolewa taarifa, Wizara iliendelea kutekeleza Sera ya Mambo ya Nje kwa kuratibu Mikataba na Makubaliano mbalimbali, kuratibu ziara za viongozi wa Kitaifa nje ya nchi, kutangaza vivutio vya utalii nje ya nchi, kuvutia uwekezaji na kukuza biashara nchini, utafutaji wa masoko ya bidhaa za Tanzania nje ya nchi, kukuza lugha ya Kiswahili, kutafuta fursa za mafunzo nje ya nchi na kuratibu makongamano, mikutani na maonesho ya kimataifa.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza Serikali kwa kutekeleza Sera ya Mambo ya Nje ambapo kwa upande wa kutangaza utalii imeendelea kutangaza vivutio husika kupitia majukwaa mbalimbali ya kimataifa. Juhudi hizi zimechangia idadi ya watalii waliotembelea Tanzania kuongezeka kutoka 1,327,143 mwaka 2017 hadi 1,505,702 mwaka 2018. Aidha, kamati inapongeza juhudi zinazofanywa na Serikali katika kukifanya Kiswahili kuwa mojawapo ya lugha za kazi katika

jumuiya mbalimbali za kikanda ikiwemo Jumuiya ya Afrika Mashariki, Jumuiya ya Maendeleo kusini mwa Afrika na Umoja wa Afrika.

Mheshimiwa Spika, hata hivyo, pamoja na juhudi zinazoonekana za Wizara katika kutekeleza Diplomasia ya Uchumi kwa kutumia Sera ya Mambo ya Nje iliyopo, Kamati inaendelea kusesitiza kuwa upo umuhimu wa kuwa na Sera Mpya ya Mambo ya Nje kama ambavyo imekuwa ikishauri tangu Kamati hii ilipoundwa Mwaka 2016.

Mheshimiwa Spika, pamoja na mafanikio yaliyoorodheshwa, Kamati imebaini zipo changamoto mbalimbali zinazoathiri utekelezaji wa Sera ya Nje hususan Diplomasia ya uchumi. Changamoto hizo ni pamoja na Upungufu wa watumishi Balozini ambapo hadi kufikia Mwezi Agosti, 2019 watumishi waliokuwepo walikuwa 102 badala ya Watumishi 200 kama Ikama mpya inavyoonesha hivyo kuwa na upungufu wa Watumishi 98. Aidha, Wizara imeendelea kukabiliwa na Upungufu na uchakavu wa majengo Balozini Jambo ambalo linasababisha baadhi ya Balozini kuendelea kupanga na kusababisha mzigo mkubwa wa pango ya kodi kwa Serikali.

2.1.3 **Utekelezaji wa Miradi ya Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki iliyotengewa fedha katika Mwaka wa Fedha 2019/2020**

Mheshimiwa Spika, Katika kipindi cha Septemba 2019, Kamati ilitaka kujiridhidha kuhusu mikakati ya utekelezaji wa miradi iliyotengewa fedha chini ya Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki katika Mwaka wa Fedha 2019/2020.

Kamati ilipokea taarifa kuwa, katika kutatua changamoto ya uchakavu, ujenzi na ununuzi wa majengo Balozini, Wizara imejiwekea Mpango wa miaka kumi na tano wa awamu ya pili ulioanza mwaka wa fedha wa 2017/2018 na kutarajiwa kukamilika katika mwaka wa fedha 2031/2032 baada ya Mpango wa kwanza wa Mwaka 2002/2003 hadi Mwaka 2016/2017 kukamilika.

Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2019/2020 Wizara ilitenga kiasi cha Shilingi Bilion 4 kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo katika Balozizi za Tanzania nchini Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo, Sudan, Zambia, Canada, Kenya, Chuo cha Diplomasia na Wizarani.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza Serikali kwani katika robo ya kwanza ya Mwaka, Wizara ilipokea jumla ya Shilingi 487,905,996.40 kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo. Kati ya fedha hizo, shilingi 150,000,000 ni za ukarabati wa makazi ya Balozzi wa Tanzania nchini Canada na shilingi 337,905,996.40 ni kwa ajili ya ujenzi wa vyumba vya mihadhara katika Chuo cha Diplomasia, Dar es Salaam.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza Serikali kwa kuwa na Mkakati wake wa miaka 15 wa kuwezesha ukarabati, ujenzi na ununuzi wa nyumba za Balozini. Ni rai ya Kamati kuwa Serikali iweke juhudi madhubuti katika kutekeleza mkakati huo kwa kuendelea kutoa fedha za maendeleo kwa ajili ya Mkakati huo. Hii itaokoa fedha nyingi za walipa kodi ambazo zinatumiwa kwa ajili ya kodi ya pango ya majengo ya ubalozini, lakini vilevile itaongezea mapato ya Serikali kwa kukodisha majengo yake kama ilivyo kwa Jengo la ubalozzi wetu nchini Msumbiji.

2.1.4 **Utekelezaji wa Shughuli za Diaspora**

Mheshimiwa Spika, katika kipindi kinachotolewa Taarifa, Kamati ilitaka kujiridhisha kuhusu namna ambavyo shughuli za Diaspora zinachangia katika Diplomasia ya Uchumi. Vile vile Kamati ilitaka kujua mipango ya Serikali katika kuhamasisha shughuli za Diaspora ndani na nje ya nchi.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipotaka kujua zaidi kuhusu Mikakati iliyopo katika kuratibu shughuli za diaspora ilielezwa kuwa, pamoja na mambo mengine, Balozi zetu zimeelekezwa kuhakikisa zinawatambua Watanzania wanaoishi katika maeneo yao ili kuwa na takwimu sahihi na kuweka mazingira wezeshi ya kuchangia maendeleo nchini.

Mheshimiwa Spika, hata hivyo, Kamati ilibaini kuwa Serikali bado haina takwimu sahihi za Diaspora ambapo idadi iliyopo hadi sasa ni ya watu 98, 658 tu. Kamati inaendelea kusesitiza Balozi zetu nje ya nchi kuhamasisha diaspora kujiandikaisha na kutoa Taarifa zao Ubalozini.

Aidha , Kamati ilibaini kuwa katika kipindi cha kuanzia Julai 2018 hadi Septemba, 2019 Diaspora walinunua nyumba zenye thamani ya shilingi bilioni 2.53 hapa nchini. Kamati inaamini kuwa mazingira wezeshi yakiwekwa kwa ajili ya Diaspora, wataendelea kuchangia pato kubwa zaidi katika uchumi wa Tanzania. Hili linawezekana endapo tu Sera ya Diapsora itakamilika mapema na kuanza kutumika kama ambavyo Kamati imekuwa ikishauri mara kwa mara.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipofanya utafiti ilibaini kuwa, nchi jirani ya Kenya tayari ina Sera ya Diaspora tangu mwaka 2014. Aidha, Taarifa ya Benki ya Dunia ya

Masuala ya Uhamiaji na Maendeleo ya Mwaka 2019 (The World Bank's 2019 Migration and Development report) ilieleza kuwa mchango wa Diaspora nchini Kenya uliongezeka hadi kufikia USD bilioni 2.72 kwa Mwaka 2018 kutoka USD bilioni 1.96 mwaka 2017 ikiwa ni mchango wa zaidi ya asilimia 3 ya GDP kwa nchi hiyo.

Mheshimiwa Spika, Ni rai ya Kamati kuwa mchakato wa utayarishwaji wa Sera ya Diaspora umalizike haraka kwa kuwa ndio mwongozo wa namna ambavyo wadau wataweza kushiriki katika hatua mbalimbali za kuwashirikisha watanzania wanaoishi nje ya nchi kuleta maendeleo yenye tija nchini.

2.1.5 **Hali ya Ushirikiano wa Afrika Mashariki**

Mheshimiwa Spika, moja ya majukumu ya Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki ni kuratibu na kusimamia masuala ya Mtangamano wa Afrika Mashariki (EAC).

Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai 2018 hadi Agosti, 2019, Kamati ilielezwa kuwa Wizara imeratibu masuala mbalimbali yanayohusu Mtangamano wa Afrika Mashariki ikiwa ni pamoja na kutekeleza Itifaki ya Umoja wa Forodha ya Jumuiya ya Afrika Mashariki; Itifaki ya Soko la Pamoja la Jumuiya ya Afrika

Mashariki; na Itifaki ya Umoja wa Sarafu wa Afrika Mashariki.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipopokea na kujadili taarifa hiyo, ilibaini changamoto mbalimbali ambazo Wizara inakabiliana nazo katika Mtangamano wa Jumuiya ya Afrika Mashariki ikiwa ni pamoja na Wadau na washirika wa Maendeleo kutokutoa kwa wakati ahadi zao za kifedha za utekelezaji wa program na miradi ya kimaendeleo. Jambo hili husababisha utekelezaji wa miradi hiyo kuchukua muda mrefu au kutotekelezwa kabisa.

Mheshimiwa Spika, ni rai ya Kamati kuwa Serikali za nchi wanachama ziendeele kutenga na kutoa fedha za miradi ya maendeleo kila Mwaka kwa ajili ya kuwezesha utekelezaji wa miradi mbalimbali ya kipaumbele ya Jumuiya bila kutegemea wahisani kwa kiasi kikubwa.

2.1.6 **Taarifa za Utekelezaji wa Masuala yanayoratibiwa Kimataifa**

Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Mwezi Oktoba, 2019, Kamati ilipopokea na kujadili Taarifa mbalimbali za Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki zinazohusu masuala mbalimbali ya Kimataifa. Taarifa hizo ni pamoja na:-

- a) Upatikanaji wa fedha za kuendeshea Mfuko wa Mabadiliko ya Tabia Nchi;

- b) Changamoto ya Vikosi vya Tanzania kwenye misheni za Ulinzi na Usalama za Umoja wa Mataifa
- c) Matukio ya Chuki dhidi ya Raia wa Kigeni wenye asili ya Afrika Nchini Afrika Kusini (Xenophobia)
- d) Uridhiwaji wa Mikataba ya Kimataifa iliyosainiwa na Jamhuri ya Muungano wa Tanzania
- e) Azimio la Umoja wa Mataifa katika Mkutano Mkuu wa Mabadiliko ya Tabia Nchi
- f) Changamoto za mipaka kati ya Tanzania na Nchi Jirani

Mheshimiwa Spika, naomba kulitaarifu Bunge lako Tukufu kuwa katika Taarifa zote hizo zilizowasilishwa, Kamati iliridhika na maelezo yaliyotolewa na Serikali kuhusu namna masuala hayo yanavyoratibiwa, changamoto zilizopo na mikakati ya kuzitatua.

Aidha, Kamati ilitoa rai kuwa Serikali iendelee kusuluhisha migogoro ya mipaka kwa njia ya kidiplomasia hususan kwa mpaka wa Tanzania na Malawi na Tanzania na Uganda ili kuepusha migogoro mikubwa inayoweza kutokea.

2.1.7 Utekelezaji wa Bajeti ya Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki kwa kipindi cha Julai- Disemba, 2019

Mheshimiwa Spika, Katika kipindi cha Mwezi Januari, 2020 Kamati ilipokea na kujadili Taarifa ya Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki kuhusu utekelezaji wa Bajeti ya Wizara hiyo kwa kipindi cha nusu Mwaka kuanzia Julai hadi Disemba, 2019.

Mheshimiwa Spika, wakati wa kujadili Taarifa hiyo, Kamati ilibaini kuwa mtiririko wa upatikanaji wa fedha za matumizi ya kawaida ni mzuri kwani hadi kufikia tarehe 31 Disemba, 2019, Wizara ilikuwa imepokea Shilingi 88,746,964,622.93 sawa na asilimia 53 (53%) ya Shilingi 166,926,820,000 zilizokuwa zimetengwa kwa ajili ya Matumizi yote ya Wizara. Vile vile, hadi kufikia mwezi Disemba, 2019, Wizara iliweza kukusanya shilingi 4,922,184,201.72 sawa na asilimia 386 ya makisio ya makusanyo yote ya maduhuli ya Shilingi 1,275,439,536.00.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilitaka kujiridhisha kuhusu ongezeko hili na kuhoji sababu zake. Kamati ilielezwa kuwa ongezeko hili limetokana na baadhi ya Balozi kuendelea kukusanya maduhuli ya viza ambayo yalipaswa kukusanywa na Idara ya Uhamiaji kupitia mtandao wa kielektroniki. Hata hivyo, Kamati ilielezwa

kuwa tangu mwezi Novemba, 2019 Balozi zote ziliacha kukusanya maduhuli hayo.

Mheshimiwa Spika, Hata hivyo, Kamati inaipongeza Serikali kwa mwenendo huu wa makusanyo ambao unadhihirisha kuwa Wizara itafikia malengo yake ya makusanyo kwa Mwaka wa Fedha 2019/2020.

Mheshimiwa Spika, Aidha, Kamati ilibaini kuwa hadi kufikia Mwezi Disemba, 2019, Wizara ilikuwa imepokea Shilingi 487,905,996.00 kwa ajili ya miradi ya maendeleo. Kamati inaipongeza Serikali kwa kutoa fedha hizo kwani katika kipindi kinachoripotiwa kwa mwaka 2018 hakukuwa na fedha zozote za maendeleo zilizokuwa zimetolewa.

2.1.8 Utekelezaji wa Bajeti ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipokuwa ikijadili Taarifa hii ilibaini kuwa utolewaji wa fedha zilizotengwa kwa ajili ya Wizara hii kwa kipindi cha Julai- Disemba, 2019 ni wa kuridhisha.

Mheshimiwa Spika, hadi kufikia mwezi Januari, 2020, Wizara hii ilikuwa imepokea asimilia 54 ya fedha zote zilizotengwa kwa Mafungu matatu ya Wizara hii. Aidha, Kamati ilielezwa kuwa kati ya fedha hizo shilingi 101,691,220,050.00 zilipokelewa kwa ajili ya Matumizi

ya Maendeleo. Hata hivyo, Kamati ilibaini kuwa fedha hizo zilizotolewa zilikuwa na kwa ajili ya miradi ya maendeleo ya Wizara (Fungu 57) na Ngome (Fungu 38); wakati JKT (Fungu 39) halikupokea kiasi chochote.

Mheshimiwa Spika, Vilevile, baada ya kupitia Taarifa hii kwa kina, Kamati ilibaini kuwa Mradi wa Matrekta na Zana za Kilimo wa Shirika la uzalishaji mali la Jeshi la Kujenga Taifa (SUMA JKT) umeendelea kukabiliwa na changamoto sugu ya madeni kutoka kwa wateja waliokopeshwa matrekta. Hadi kufikia Mwezi Julai, 2019 bado kulikuwa na deni la shilingi bilioni 35,034,132,702.32. Kamati inaendelea kuisisitiza wizara kuweka mikakati thabiti ya kuhakikisha madeni hayo yanalipwa ili kuliwezesha Shirika kujiendesha kibiashara.

Aidha, Kamati ilibaini kuwa Mashirika ya Utafiti ya Mzinga na Nyumbu yameendelea kukabiliwa na changamoto ya upungufu wa rasilimali watu na fedha hivyo kuathiri shughuli za kitafiti za mashirika hayo.

Mheshimiwa Spika, Kamati pia ilihoji kuhusu ulipaji wa fidia katika maeneo yaliyotwaliwa na Jeshi hususan katika eneo la Ras Mshindo Wilayani Kilwa. Kamati ilibaini kuwa bado familia 83 hazijalipwa fidia hiyo ikiwa ni shilingi takribani milioni 600. Ni rai ya kamati kuwa Serikali ione umuhimu wa kutoa fidia hizo ili kuondoa migogoro inayoweza kujitokeza.

Mheshimiwa Spika, vilevile katika kikao hicho, Kamati pia ilitaka kujiridhisha kuhusu ukamilishwaji wa Sera ya Ulinzi na kuhoji kuhusu suala hilo. Kamati ilibaini kuwa Sera hiyo bado haijakamilika japokuwa Kamati imekuwa ikishauri kuhusu umuhimu wa kuwa na Sera hiyo tangu Kamati ilipoundwa mwaka 2016.

2.1.9 **Hali ya Msongamano wa Mahabusu na Wafungwa Magerezani**

Mheshimiwa Spika, Katika kipindi cha Mwezi Agosti, 2019, Kamati ilipokea na kujadili Taarifa ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kuhusu hali ya Msongamano wa Mahabusu Magerezani. Kamati ilielezwa kuwa idadi ya wahalifu magerezani hubadilika kati ya 36,000 na 39,000 ilhali uwezo wa Magereza ni kuhifadhi wahalifu 29,902 kwa siku. Kwa mujibu wa taarifa iliyotolewa, hadi kufikia tarehe 30 Juni, 2019 idadi ya wahalifu ilikuwa 37,574 ambapo kati ya hao mahabusu walikuwa 18,729.

Mheshimiwa Spika, kwa takwimu hizo zilizotolewa ni dhahiri kuwa ipo changamoto ya mahabusu wengi kukaa magerezani bila kesi zao kushughulikiwa na kumalizwa kwa muda mfupi. Kamati ilitaka kujua kuhusu hali inayosababisha msongamano wa mahabusu magerezani licha ya kuwa kamati imekuwa ikiishauri mara kwa mara Serikali kuhusu hatua za kuchukua ili

kupunguza msongamano huo. Kamati iibaini kuwa, masuala yafuatayo yameendelea kuchangia msongamano huo: -

- i) Magereza mengi yaliyopo yalijengwa muda mrefu uliopita kwa mahitaji ya huduma hiyo kwa wakati huo wa ukoloni. Licha ya idadi ya watu na uhalifu kuongezeka, hakuna nafasi zilizoongezeka kwa kiwango kikubwa kwa ajili ya kuhifadhi wahalifu
- ii) Magereza mengi ni chakavu kiasi cha baadhi ya mabweni ya wahalifu kutotumika tena hivyo kupunguza zaidi nafasi za kuhifadhi mahabusu
- iii) Ukosefu wa magereza ya wilaya katika wilaya nyingi zilizopo na zilizoanzishwa umesababisha msongamano wa mahabusu katika maeneo ambayo inabidi kuhifadhi mahabusu wa Wilaya nyingine katika Wilaya husika. Kwa sasa Wilaya ambazo hazina magereza ni 52
- iv) Ucheleweshaji wa kesi mahakamani ambao husababisha mahabusu kukaa magerezani kwa muda mrefu kabla ya mashauri yao kumalizika
- v) Ongezeko kubwa la wahamiaji haramu wanaoingia nchini kinyume cha Sheria na kupelekwa magerezani

- vi) Jeshi la magereza linakabiliwa na uhaba wa vyombo vya usafiri na usafirishaji yakiwemo magari ya kusafirisha mahabusu kwenda na kurudi mahakamani.

2.1.10 **Hali ya Ulinzi na Usalama wa Raia na Mali zao**

Mheshimiwa Spika, katika kipindi kinachotolewa taarifa, Kamati vilevile ilipokea na kujadili Taarifa ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kuhusu hali ya Ulinzi na Usalama wa Raia na Mali zao.

Mheshimiwa Spika, baada ya wasilisho Kamati ilibaini yafuatayo: -

- i) Uhalifu wa makosa makubwa ya jinai yamepungua kutoka makosa 28,890 mwaka 2018 hadi makosa 28,252 mwaka 2019 sawa na asilimia 2.2.
- ii) Makosa ya usalama barabarani yamepungua kutoka makosa 2220 mwaka 2018 hadi makossa 1610 mwaka 2019 sawa na asilimia 27.5%.
- iii) Dhana ya ulinzi shirikishi imeendelea kuimarishwa ambapo Jeshi la Polisi limeanzisha miradi mbalimbali ili kuhakikisha jamii inashiriki katika kutatua matatizo ya kiusalama katika maeneo yao na nchini kwa ujumla.

Mheshimiwa Spika, Kamati inalipongeza Jeshi la Polisi kwa jitihada zake na hatimaye kupunguza makosa ya uhalifu hususan katika makosa ya usalama barabarani.

Mheshimiwa Spika, pamoja na mafanikio katika kupunguza uhalifu nchini, Jeshi la Polisi limeendelea kukabiliwa na changamoto ya ufinyu wa bajeti ya matumizi mengineyo (OC). Ufinyu huu wa bajeti, pamoja na mambo mengine, unaathiri kufanyika kwa operesheni za mara kwa mara pamoja na ufuatiliaji na upepelezi wa kesi.

2.1.11 **Hali ya Nyumba za majeshi ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi**

Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Februari 2019 hadi Disemba, 2019 Kamati imekuwa ikiishauri Serikali kuboresha makazi ya askari waliopo chini ya Wizara hii kwa kujenga nyumba mpya na kukarabati zile zilizochakaa. Kamati inaipongeza Serikali kwa kuendelea kujenga na kukarabati nyumba za askari lakini juhudi zaidi zinahitajika.

Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Januari, 2020 Kamati ilitaka kujiridhisha kuhusu namna ambavyo Serikali imeendelea kuboresha makazi ya askari. Taarifa iliyowasilishwa mbele ya kamati ilibainisha kuwa suala la

nyumba za askari na watumishi waliopo chini ya Wizara hii bado ni changamoto. Kamati ilibaini mambo yafuatayo kwa kila Jeshi: -

a) **Jeshi la Magereza** - Kamati ilibaini kuwa kwa sasa Jeshi lina jumla ya watumishi (maafisa, askari na watumishi ambao siyo askari) 13,319 ikilinganishwa na nyumba 5,027 zilizopo, ambazo nyingi kati ya hizo ni chakavu au hazikidhi mahitaji muhimu ya kifamilia. Hivyo kwa kuzingatia idadi ya watumishi waliopo kwa sasa kuna upungufu wa nyumba za maafisa na askari 8,292 nchi nzima.

Kamati ilibaini kuwa, huo huwalazimu maafisa na askari kuishi uraiani katika nyumba za kupanga au nyumba binafsi za familia zao, hali inayodhoofisha ulinzi na usalama wa Magereza na kambi, pamoja na kuhatarisha usalama wa maafisa na askari wanaoishi nje ya kambi.

b) **Idara ya Uhamiaji** - Mheshimiwa Spika, Kamati ilibaini kuwa Idara ya Uhamiaji, ina uhitaji wa nyumba 5,176 kwa ajili ya makazi ya watumishi wake. Kwa sasa Idara ina nyumba 411 hivyo kubaki na upungufu wa nyumba 4,765. Nyumba hizo ni kwa ajili ya makazi ya watumishi katika mikoa yote nchini kulingana na idadi ya watumishi katika mikoa hiyo.

c) **Jeshi la Zimamoto** - Mheshimiwa Spika, Kamati ilielezwa kuwa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji lina uhitaji mkubwa wa nyumba kwa ajili ya makazi ya Maafisa na Askari. Jeshi lina jumla ya Maafisa na Askari **2,088** na nyumba zilizopo ni **49** tu ambazo kati ya hizo baadhi ni chakavu.

d) **Jeshi la Polisi** - Mheshimiwa Spika, Kamati ilibaini kuwa Jeshi la Polisi lina jumla ya Nyumba **11,973**. Hata hivyo, Kamati ilibaini kuwa nyumba hizo ni chache ukilinganisha na idadi ya Askari waliopo hivi sasa, lakini pia idadi kubwa ya nyumba hizo takribani asilimia **68** ni chakavu. Kutokana na hali hiyo ya uhaba wa nyumba, idadi kubwa ya askari Polisi wanaishi nje ya kambi kinyume na Kanuni za Jeshi la Polisi.

Mheshimiwa Spika, kutokana na uhaba wa nyumba kwa majeshi, Askari wengi waishio nje ya kambi, wanaishi kwa hofu kwa sababu za kiusalama. Vile vile kwa mujibu wa asili ya kazi za Jeshi la Polisi, kuishi nje ya kambi kunathiri utekelezaji wa majukumu ya kazi za Polisi ikiwa ni pamoja na ugumu wa kuwapata Askari wakati wa dharura na wakati mwingine baadhi ya Askari hupata madhara ikiwemo kujeruhiwa, kuuawa na kuharibiwa mali zao. Aidha, hali hiyo inachangia kupungua kwa udhibiti wa nidhamu kwa askari hao.

Mheshimiwa Spika, pamoja na changamoto ya makazi iliyoorodheshwa hapo juu, Kamati inaipongeza Serikali kwa kuendelea kuweka jitihada katika kujenga nyumba za majeshi yake.

Mheshimiwa Spika, Katika hatua hii naomba kuliarifu Bunge lako Tukufu kuwa Kamati ilishiriki uzinduzi wa nyumba za Jeshi la Polisi Nzuguni Dodoma, Mwezi Oktoba, 2019 na nyumba za magereza Dar es Salaam mwezi Januari, 2020 ambazo zote zilizinduliwa rasmi na Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu Mheshimiwa Dk. John Joseph Pombe Magufuli. Hata hivyo, changamoto ya makazi kwa Jeshi la Polisi, Magereza, Zimamoto na Uokoaji na Idara ya Uhamiaji bado ni kubwa.

2.1.12 **Utekelezaji wa Majukumu na Bajeti ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa kipindi cha Julai-Disemba, 2019**

Mheshimiwa Spika, Katika kipindi cha Januari 2020, Kamati ilipokea na kujadili Taarifa mbalimbali za Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kuhusu Utekelezaji wa Majukumu na Bajeti ya Wizara hiyo na Mafungu yake yote kwa kipindi cha Julai hadi Disemba, 2019.

Mheshimiwa Spika, baada ya kujadili kwa kina kuhusu Taarifa hiyo, Kamati ilibaini mambo yafuatayo: -

- a) Jeshi la Zimamoto limeendelea Kupata fedha pungufu kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo hivyo kuathiri utekelezaji wa majukumu yake ya msingi.
- b) Uchache wa vituo vya Zimamoto na Uokoaji nchini. Kwa sasa Jeshi hilo lina vituo venye magari ya kuzima moto **47** tu nchini ukilinganisha na mahitaji halisi ya vituo **128**. Aidha, wilaya **106** nchini hazina vituo vya Zimamoto na Uokoaji.
- c) Uhaba wa magari ya Kuzima moto na ya uokoaji pamoja na magari kwa ajili ya shughuli za utawala na kubebea wagonjwa (ambulances).
- d) Ufinyu wa ukomo wa bajeti ya matumizi mengineyo kwa Idara ya Uhamiaji inasababisha kazi za misako na doria kutofanyika kikamilifu kutokana upungufu wa mafuta na ubovu wa magari.
- e) Idara ya Uhamiaji Kutotengewa fedha za miradi ya Maendeleo kwa mwaka wa fedha wa 2019/20, hali hii inapelekea kutokamilika kwa ujenzi na ukarabati wa nyumba za makazi ya watumishi pamoja na ujenzi na ukarabati wa Ofisi za Mikoja, Wilaya na Vituo.
- f) Viwango au ukomo wa bajeti vinavyotolewa na Wizara ya fedha - Hazina haviendani na mahitaji halisi ya Jeshi la Polisi.

- g) Upungufu wa askari na watumishi kwa Jeshi la Polisi, Magereza na Zimamoto
- h) Jeshi la Magereza kwa muda mrefu limeendelea kupatiwa fedha kidogo kwa ajili ya matumizi ya kawaida (Other Charges) hali hii imeathiri utendaji kwa kiwango kikubwa.
- i) Kuwepo kwa uelewa mdogo wa baadhi ya wananchi juu ya Mfumo wa Utambuzi na Usajili wa watu unaoendeshwa na NIDA na hivyo kuwafanya kuwa wazito katika kushiriki kwenye zoezi na wengine kujitokeza katika hatua za mwisho.
- j) Kasi ndogo ya urejeshwaji wa wakimbizi wa Burundi waliojiandikisha kwa hiari yao kwa nia ya kurejeshwa nchini kwao kutokana na kubadili nia ndani ya muda mfupi kabla ya kuondoka.
- k) Kuwepo kwa vitendo vya kihalifu kwenye maeneo ya wakimbizi.

2.1.13 **Utekelezaji wa Maazimio ya bunge**

Mheshimiwa Spika, katika Kipindi cha Mwezi Oktoba, 2019, Kamati ilipokea utekelezaji wa maazimio ya Bunge yaliyotokana na Taarifa ya Mwaka ya Kamati hii iliyowasilishwa Bungeni Mwezi Februari, 2018.

Mheshimiwa Spika, naomba kutoa Taarifa kuwa, Maazimio mengi yaliyopitishwa na Bunge utekelezaji

wake ni wa kuridhisha na kwa yale ambayo hayajatekelezwa kwa kiasi cha kuridhisha, Kamati imeendelea kuisisitiza Serikali kuyafanyia kazi kama itakavyoonekana kwenye sehemu ya tatu ya Taarifa hii kuhusu maoni na mapendekezo ya Kamati.

2.1.14 **Kuwasilisha Maoni kuhusu Azimio la Bunge**

Mheshimiwa Spika, katika Mkutano wa Kumi na Saba wa Bunge, Kamati hii iliwasilisha Bungeni maoni na Ushauri kuhusu Azimio la Bunge la Kuridhia Itifaki ya Kinga na Maslahi ya Kidiplomasia ya Jumuiya ya Afrika Mashariki (*Protocol on Privileges and Immunities of the East African Community*). Itifaki hii inalenga kuwawekea Kinga watumishi wa Jumuiya ya Afrika Mashariki na kulinda mali za Jumuiya popote zilipo katika nchi wanachama wa Jumuiya na Taasisi zake.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipokuwa ikifanya uchambuzi wake, ilibaini kuwa kinga za kidiplomasia zilitambuliwa rasmi na Mkataba wa Vienna wa kushughulikia Uhusiano wa Kidiplomasia uliosainiwa tarehe 18 Aprili, 1961. Tanzania ilisaini Mkataba huo tarehe 27 Februari, 1962 na kuuridhia tarehe 05 Novemba, 1962 na hivyo kuwa miongoni mwa nchi 192 ambazo zimekwisha kusaini Mkataba huo.

Mheshimiwa Spika, pamoja na faida zilizopo katika kuridhia Itifaki hii, uidhinishwaji wa misamaha ya kodi kutokana na utekelezaji wa Itifaki hii kunaweza kusababisha matumizi mabaya ya misamaha hiyo inayotolewa na hivyo kuathiri maslahi mapana ya nchi. Kamati ilitoa maoni kuwa umakini unahitajika katika kufuatilia utekelezaji wa misamaha hiyo na kuhakikisha kuwa misamaha ya kodi inayotolewa izingatie maslahi mapana ya nchi yetu kwa kuweka mifumo imara na madhubiti ya kuidhinisha misamaha hiyo.

2.1.15 **Taarifa za Wawakilishi wa Bunge la Jamhuri ya Muungano katika Vyama mbalimbali vya Kibunge**

Mheshimiwa Spika, kama inavyofahamika, katika kutekeleza Diplomasia ya Kibunge, Mabunge huwa na uwakilishi katika Mabunge na Vyama mbalimbali vya Kibunge ili pamoja na mambo mengine, kuongeza ushirikiano miongoni mwa nchi mbalimbali na kuwakilisha vema wananchi wa nchi wanachama kwa kutetea maslahi yao kijamii, kiuchumi na kisiasa.

Mheshimiwa Spika, Kamati inalipongeza Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kuzingatia umuhimu wa Diplomasia ya Kibunge, ambapo limeendelea kuwa na Wawakilishi katika Vyama mbalimbali vya Kibunge na kuwawezesha Wawakilishi

hao kushiriki vikao katika Vyama na Mabunge mbalimbali, kwa maslahi ya Taifa na wananchi kwa ujumla.

Mheshimiwa Spika, katika kipindi kinachotolewa taarifa hii, Kamati ilipokea na kujadili taarifa za wawakilishi wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania katika Jukwaa la Kibunge la Nchi Wanachama wa Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika kwa Kipindi cha Julai 2018- Septemba, 2019.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipokuwa ikijadili taarifa hio ilielezwa kuwa shabaha ya kuanzishwa kwa Jukwa hilo ni kuwa na Bunge la Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika (SADC – PARLIAMENT) kama ilivyo kwa kanda nyingine ambazo tayari zina Mabunge yao kama vile Bunge la Afrika Mashariki (EALA).

Mheshimiwa Spika, aidha Kamati ilipokuwa ikijadili Taarifa hiyo ilibaini kuwa SADC PF imeendelea kutoa kipaumbele katika masuala yanayohusu jinsia. Hii ni pamoja na kuwa na:-

- i) Fursa sawa ya uwakilishi kwa wanawake kwa vyama vya siasa vyenye Wabunge
- ii) Mwenyekiti wa Chama cha Wabunge Wanawake ambaye ataingia kwa nafasi yake Katika kila nafasi 5 za Wabunge

wanaochaguliwa kutoka kila Bunge la nchi mwanachama

- iii) Kamati ya Kudumu ya SADC PF inayoshughulikia masuala ya Jinsia – *Gender Equality, Women Advancement and Youth Development Committee*

Mheshimiwa Spika, pamoja na maelezo mengine yaliyotolewa, Kamati ilielezwa kuwa suala ambalo lipo kwenye mchakato mkubwa ni kulifanya Jukwaa hili kuwa Bunge lenye mamlaka kamili ya kujiendesha kama Bunge la ukanda wa kusini mwa Afrika. Kamati iliona kuwa suala hili lina tija na inapongeza jitihada mbalimbali zilizokwisha fanyika katika kufanikisha jambo hili.

Mheshimiwa Spika, vilevile, Kamati inaipongeza Ofisi ya Bunge kwa kuendelea kuwezesha Bunge letu kushiriki katika Mikutano mbalimbali ya Jukwaa hilo. Hata hivyo, Kamati imebaini kuwa mtiririko wa ushiriki wa Bunge sio mzuri sana kutokana na changamoto ya upatikanaji wa fedha za safari kwa wakati. Aidha, ufinyu wa Bajeti umeendelea kusababisha Bunge letu kushindwa kushiriki katika uangalizi wa chaguzi mbalimbali za nchi za SADC. Ni rai ya Kamati kuwa Serikali iipatie Ofisi ya Bunge fedha zilizotengwa kwenye Bajeti kwa wakati ili

Wajumbe waweze kushiriki katika vikao vilivyopangwa kwa mtiririko na utaratibu unaofaa.

SEHEMU YA TATU

3.0 MAONI NA MAPENDEKEZO

3.1 Maoni

Mheshimiwa Spika, baada ya kuwasilisha matokeo ya uchambuzi wa Kamati katika Sehemu ya Pili, naomba sasa kuwasilisha maoni ya Kamati kama ifuatavyo: -

3.1.1 Maoni ya Jumla kuhusu utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2018/2019

Mheshimiwa Spika, kutokana na matokeo ya ziara za ukaguzi wa miradi iliyotekelezwa chini ya Fungu 38- Ngome na Fungu 93- Uhamiaji, Kamati inaipongeza Serikali kwa kutambua umuhimu wa miradi hii na kutenga fedha za utekelezaji wake nje ya Bajeti iliyotengwa.

Mheshimiwa Spika, pamoja na nia ya dhati iliyooneshwa na Serikali katika kutoa fedha za maendeleo ikiwemo utaratibu wa kutoa fedha nje ya Bajeti kama ilivyooneshwa kwenye miradi miwili iliyotajwa hapo awali, bado Kamati ina maoni kuwa, kutokutolewa kwa fedha za maendeleo kutoka Hazina kumeendelea kuwa changamoto ya muda mrefu inayoathiri utekelezaji wa miradi iliyo chini ya Wizara hizi hususan Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi.

3.1.2 Maoni Mahsus

a) Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi

- i) Ugumu wa kupata vitambulisho vya Taifa kwa wananchi wengi kumepekea watanzania wengi kuwa wazito katika kushiriki kwenye zoezi la kujiandikisha na wengine kujitokeza katika hatua za mwisho hususan pale wanapohajika kuwa navyo kwa ajili ya mambo ya kitaifa kama vile kusajili namba za simu, jambo ambalo linachangia zoezi hilo kuwa gumu;
- ii) Msongamano wa mahabusu na wafungwa magerezani umeendelea kuwa changamoto kwa Magereza nchini licha ya jitihada mbalimbali zinazofanywa na Serikali;
- iii) Kutokutumika kwa utaratibu wa "*retention*" kwa Majeshi yaliyopo chini ya Wizara hii kunaathiri utekelezaji wa majukumu ya Vyombo hivyo hususan kwa kuzingatia kuwa fedha nyingi za OC hazitolewi;
- iv) Kucheleweshwa kwa Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria ya Usalama Barabarani kunaendelea kusababisha majeruhi na vifo kutokana na kukosekana kwa sheria ya usalama barabarani iliyojitosheleza katika nyanja zote;

- v) Jeshi la Zimamoto na Uokoaji bado halijapewa umuhimu unaostahili na Serikali ikilinganishwa na majukumu mazito na muhimu ya Jeshi hilo na jinsi linavyoheshimika Duniani kote;
- vi) Kuwepo kwa uelewa mdogo wa baadhi ya wananchi juu ya Mfumo wa Utambuzi na Usajili wa watu unaoendeshwa na NIDA unachangia wananchi wengi kuwa wazito katika kushiriki kwenye zoezi na wengine kujitokeza katika hatua za mwisho;
- vii) Upo umuhimu kwa Serikali kuangalia upya hadhi za Wakimbizi wanaopewa uraia Tanzania kulingana na Sheria za Kimataifa ili kuondoa changamoto za Kiusalama zinazoendelea kujitokeza kutokana na Wakimbizi hao kupewa uraia wa kudumu;
- viii) Upo umuhimu wa Serikali kuendelea kulipa uzito unaostahili suala la kuwasambaza Wakimbizi waliopewa uraia nchini katika maeneo mbalimbali ili kuepusha changamoto za kiusalama zinazoweza kujitokeza katika maeneo wanayoishi;
- ix) Upo umuhimu wa Serikali kutunga Sheria ya Sekta ya Ulinzi Binafsi ili kuratibu masuala ya ulinzi na usalama yanayofanywa na makampuni Binafsi.

b) Wizara ya Ulinzi na JKT

- i) Kukosekana kwa Sera ya Ulinzi wa Taifa nchini (National Defence Policy) kunaathiri ufanisi katika uratibu wa ulinzi wa Taifa;
- ii) Kukosekana kwa alama za mipaka ya nchi (beacons) kwa baadhi ya maeneo na kuwepo kwa vipenyo visivyo rasmi kunachangia uvamizi wa Raia wa kigeni katika baadhi ya maeneo ya mipaka jambo ambalo linaweza kuathiri ulinzi na usalama wa nchi;
- iii) Kuendelea kuwepo kwa Madeni ya muda mrefu mathalani madeni ya matreta yaliyotolewa kwa Mkopo na SUMA JKT kwa Taasisi za Serikali na watu binafsi yanaathiri shughuli za uzalishaji mali wa Shirika hilo;
- iv) Kutokutolewa kwa fedha za Maendeleo kwa Shirika la Nyumbu kumeendelea kuathiri shughuli za kitafiti na za kibunifu za Shirika hilo.

c) Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki

- i) Kutokamilika kwa Sera Mpya ya Nje Mambo ya Nje kunasababisha Sera iliyopo kuendelea kutumika

ilhali haiendani na kasi ya maendeleo ya kiuchumi iliyopo sasa Duniani;

- ii) Kutokuwepo kwa Sera ya Diaspora kunachangia Serikali kuendelea kukosa mapato na faida nyingine nyingi ambazo zingepatikana kutokana na kuwepo kwa Sera hiyo;
- iii) Uwepo wa watumishi wachache katika Balozi za Tanzania nje ya Nchi kunaathiri utendaji wa Balozi hizo hususan katika kutekeleza kwa ufanisi Diplomasia ya uchumi;

d) Vyama vya Kibunge

Changamoto ya upatikanaji wa fedha za safari kwa wakati kunasababisha Mtiririko usio mzuri wa ushiriki wa Bunge katika Mikutano ya Mabunge ya Kikanda jambo ambalo halileti taswira nzuri ya Bunge letu katika Mikutano hiyo.

3.2 Mapendekezo

Mheshimiwa Spika, baada ya kueleza maoni ya Kamati, naomba sasa kutoa mapendekezo ya Kamati kama ifuatavyo: -

Utekelezaji wa majukumu ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi

a) Upatikanaji wa Fedha za Matumizi ya Kawaida

Kwa kuwa Majeshi yaliyo chini ya Wizara hii pamoja na Idara ya Uhamiaji yamekuwa yakitengewa fedha pungufu za undeshaji (OC) kulingana na mahitaji halisi ya Majeshi hayo;

Na kwa kuwa upungufu huo unaathiri shughuli za msingi za Majeshi hayo ikiwemo kuwa na uhaba wa vituo vya zimamoto na uokoaji, kutofanyika kikamilifu kwa misako na doria ya wahamiaji haramu, kushindwa kufuatilia upelelezi wa kesi na kufanya opresheni za mara kwa mara;

Kwa hiyo basi, Serikali ihakikishe inatenga Bajeti ya kutosha na kutoa fedha zote zinazoidhinishwa na Bunge ili kuviwezesha vyombo hivyo kujiendesha ipasavyo. Aidha, kwa kuzingatia umuhimu wa Vyombo hivyo, pale ambapo ikibidi, Serikali iruhusu vibaki na sehemu ya Mapato yao (retention) ili kukabiliana na changamoto za kibajeti zilizopo.

b) Ujenzi wa Nyumba za Maafisa na Askari

Kwa kuwa Majeshi yaliyopo chini ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi yanakabiliwa na upungufu mkubwa wa nyumba za askari na Watumishi, na kati ya nyumba chache zilizopo nyingi ni chakavu;

Na kwa kuwa upungufu huo wa nyumba unasababisha baadhi ya askari kuishi uraiiani katika nyumba za kupanga jambo ambalo ni hatari kiusalama na vilevile linaathiri maadili ya kazi za Askari;

Kwa hiyo basi, Serikali ione umuhimu wa kutumia ujuzi na nguvu kazi iliyopo Jeshi la Magereza katika ujenzi wa nyumba za ubunifu ikiwa ni pamoja na kuwa na Kampeni maalumu ya kufyatua matofali kupitia Magereza kwa ajili ya ujenzi wa nyumba za Majeshi yaliyopo chini ya Wizara hii.

c) Hali ya msongamano wa Mahabusu na Wafungwa Gerezani

Kwa kuwa uwezo wa magereza yaliyopo nchini ni kuhifadhi wahalifu 29,902 kwa siku, na hadi sasa yanahifadhi wahalifu kati ya 36,000 na 39,000;

Na kwa kuwa msongamano huo wa wahalifu unachangiwa na idadi kubwa ya mahabusu ambao wanasubiri maamuzi ya kesi zao mbalimbali;

Na kwa kuwa Kamati inatambua kuwa jukumu la kupunguza Msongamano Magerezani linajumuisha Taasisi mbalimbali;

Kwa hiyo basi, Serikali: -

- i) Iendelee kutenga fedha kwa ajili ya kujenga na kukarabati Magereza katika Mikoa na Wilaya ili kuhimili uhifadhi wa wafungwa na mahabusu;
- ii) Isimamie Kamati za Kusukuma kesi kukutana mara kwa mara ili kumaliza changamoto ya ucheleweshwaji wa kesi mahakamani;
- iii) Ihakikishe upelelezi wa kesi hususan zile ambazo si za jinai, hauchukui muda mrefu.
- iv) Iendelee kutumia utaratibu wa mahakama inayotembea 'mobile courts' ili kushughulikia kesi nyingi zaidi;

- v) Iandae mpango mkakati wa kupunguza Msongamano wa Wafungwa na Mahabusu Magerezani.

d) Usalama barabarani

Kwa kuwa makosa ya usalama barabarani yameendelea kusababisha ajali ambazo wakati mwingine husababisha mauti hata ulemavu wa kudumu;

Na kwa kuwa Serikali imeonesha nia ya dhati ya kupunguza makossa ya usalama barabarani ambapo makosa hayo yamepungua kwa asilimia 27.5% ikilinganishwa na mwaka 2018;

Na kwa kuwa bado kuna umuhimu wa kupunguza kabisa ajali zinazosababishwa na makossa ya barabarani;

Kwa hiyo basi, Jeshi la Polisi lione umuhimu wa kuharakisha mchakato wa kurekebisha Sheria ya Usalama barabarani ili kupunguza kabisa ajali zinazotokana na makosa ya usalama barabarani. Aidha, elimu kwa umma iendelee kutolewa kwa madereva wa vyombo vya moto wakiwemo

madereva wa pikipiki na umma kwa ujumla kuhusu usalama barabarani.

3.2.2

Utekelezaji wa Majukumu ya Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki

a) Utekelezaji wa majukumu ya Balozi za Tanzania Nje ya Nchi

Kwa kuwa baadhi ya Balozi za Tanzania nje ya nchi zina upungufu wa watumishi hususan wenye taaluma ya masuala ya uchumi;

Na kwa kuwa upungufu huo unaathiri shughuli za Balozi katika kutekeleza Diplomasia ya uchumi hususan katika kutangaza vivutio vya utalii na kutafuta fursa za ajira na masoko ya bidhaa za Tanzania nje ya Nchi;

Kwa hiyo basi, Serikali ipeleke watumishi zaidi ambao wana taaluma ya masuala ya uchumi ili kuziwezesha Balozi zetu kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi zaidi.

b) Ukamilishaji wa Sera ya Mambo ya Nje

Kwa kuwa, Serikali imechukua muda mrefu wa kukamilisha Sera Mpya ya Mambo ya Nje,

Na kwa kuwa, kutokamilika kwa Sera hiyo kunaifanya Serikali kufahamika kuwa bado inatumia Sera ya Mwaka 2001,

Hivyo basi, Serikali ikamilishe kwa haraka iwezekanavyo Sera Mpya ya Mambo ya Nje na Kuanza kutumika rasmi mara moja

SEHEMU YA NNE

4.0 HITIMISHO

4.1 Shukrani

Mheshimiwa Spika, napenda kukushukuru kwa kunipa nafasi hii ya kuwasilisha Taarifa ya Mwaka ya Kamati kuhusu utekelezaji wa shughuli zake kwa kipindi cha Februari, 2019 hadi Januari, 2020. Ni imani ya Kamati kuwa fursa hii inayotokana na masharti ya Kanuni ya 117 (15), ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Januari, 2016, itasaidia kuliwezesha Bunge lako Tukufu kutekeleza wajibu wake wa kuisimamia Serikali ipasavyo.

Mheshimiwa Spika, napenda pia kuchukua nafasi hii kuwashukuru aliyekuwa Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi Mhe. Kangi Lugola, (Mb), na Naibu Waziri wake Mhe. Eng. Hamad Masauni, (Mb), Waziri wa Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa Mhe. Dkt. Hussein Mwinyi, (Mb) na Waziri wa Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki Mhe. Balozi Dkt. Augustine Philip Mahiga, (Mb), na Naibu Waziri wake Mhe. Dkt. Damas Ndumbaro, (Mb) pamoja na watendaji wote wa Wizara hizo kwa ushirikiano waliouonesha katika kipindi chote ambacho Kamati imekuwa ikitekeleza majukumu yake.

Mheshimiwa Spika, mwisho, lakini si kwa umuhimu, nawashukuru Watumishi wote wa Ofisi ya Bunge chini ya

Uongozi wa Ndg. Stephen Kagaigai, Katibu wa Bunge kwa kuisaidia Kamati kutekeleza majukumu yake. Aidha, nawashukuru Ndg. Athuman Hussein, Mkurugenzi wa Idara ya Kamati za Bunge pamoja na Wakurugenzi Wasaidizi Ndg. Michael Chikokoto na Ndg. Gerald Magili, Makatibu wa Kamati hii Ndg. Ramadhan Abdallah na Bi. Grace Bidya wakisaidiwa na Bi. Rehema Kimbe kwa kuratibu vema shughuli za Kamati kwa kipindi chote cha Mwaka mzima na hata kufanikisha kukamilika kwa taarifa hii kwa wakati.

4.2 **Hoja**

Mheshimiwa Spika, baada ya kueleza shughuli zilizotekelezwa, Uchambuzi wa matokeo ya utekelezaji wa shughuli za Kamati, Maoni na Mapendekezo sasa naomba kutoa hoja kwamba Bunge sasa liipokee, kujadili na hatimaye kuikubali Taarifa ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama pamoja na Maoni na Mapendekezo yaliyomo katika Taarifa hii.

Mheshimiwa Spika, naomba kutoa hoja.

.....

Salum Mwinyi Rehani, Mb

MAKAMU MWENYEKITI

KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA MAMBO

YA NJE, ULINZI NA USALAMA

Februari, 2020